

VOLUME • ISSUE / CİLT • SAYI: 67 DECEMBER • ARALIK 2024
ONLINE ISSN: 2529-0061 • PRINT ISSN: 1302-4973

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İLAHİYAT
FAKÜLTESİ
DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF
THEOLOGICAL AND ISLAMIC STUDIES

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi • International Journal of Theological and Islamic Studies - (JIST)
6 Aylık Hakemli Uluslararası Akademik Dergi • Biannual Peer-Reviewed International Academic Journal
Yıl • Year: Aralık • December 2024, Cilt-Sayı • Volume-Issue: 67
Online ISSN: 2529-0061 Basılı ISSN: 1302-4973

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Adına İmtiyaz Sahibi • Owner
Prof. Dr. Mustafa KURT (Rektör • Rector)

Derginin Sahibi • Owner of the Journal

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Adına • On behalf of Marmara University Faculty of Theology
Prof. Dr. İsmail Safa ÜSTÜN, İlahiyat Fakültesi Dekanı • Dean of the Faculty of Theology

Editör • Editor

Muhammed Usame ONUŞ

Editör Yardımcısı • Assistant Editor

Ömer Faruk MADEN

Sekreteryası • Secretary

Muhammed Fatih ADAK

Kitap Değerlendirme Editörü • Book Review Editor

Nail OKUYUCU

Dil Editörleri • Language Editors

Yakup KARA (Arapça/عربي), Amjad M. HUSSAIN (İngilizce/English)

Editörler Kurulu ve Alan Editörleri • Editorial Board and Field Editors

Rahim ACAR (Felsefe ve Din Bilimleri), Ercan ALKAN (Temel İslam Bilimleri), Safi ARPAGUŞ (Temel İslam Bilimleri), Ali AYTEN (Felsefe ve Din Bilimleri), Bilal BAŞ (Felsefe ve Din Bilimleri), Selime ÇINAR (Felsefe ve Din Bilimleri), Hayrettin Nebi GÜDEKLİ (Temel İslam Bilimleri), Amjad M. HUSSAIN (Felsefe ve Din Bilimleri), Ahmed Yahya Ahmed AL KINDI (Temel İslam Bilimleri), Ömer Faruk MADEN (Temel İslam Bilimleri), Nail OKUYUCU (Temel İslam Bilimleri), Muhammed Usame ONUŞ (Temel İslam Bilimleri), Muhammed Enes TOPGÜL (Temel İslam Bilimleri), Yasin Ramazan BAŞARAN (Felsefe ve Din Bilimleri), Güllü YILDIZ (İslam Tarihi ve Sanatları), Mine ÇAKIR MANSUR (Temel İslam Bilimleri), Mustafa ÖZBAKIR (Felsefe ve Din Bilimleri), Rabia EGİCİ (Temel İslam Bilimleri), Nedim AYDIN (Temel İslam Bilimleri), Muhammed Fatih ADAK (Felsefe ve Din Bilimleri), Abdurrahman BULUT (Temel İslam Bilimleri), Mustafa KILIÇ (Temel İslam Bilimleri)

Danışma Kurulu • Advisory Board

Muhammed ABAY (Marmara Üniversitesi), Hatice ARPAGUŞ (Marmara Üniversitesi), Murtaza BEDİR (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi), Ertuğrul BOYNUKALIN (Marmara Üniversitesi), Vincent CORNELL (Emory University), Grace DAVIE (University of Exeter), Ekrem DEMİRLİ (İstanbul Üniversitesi), İbrahim Kâfi DÖNMEZ (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi), İsmail E. ERÜNSAL (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi), İhsan FAZLIOĞLU (İstanbul Medeniyet Üniversitesi), Necmettin GÖKKİR (İstanbul Üniversitesi), Halil İbrahim KAÇAR (Marmara Üniversitesi), Ömer KARA (Atatürk Üniversitesi), İhan KUTLUER (Marmara Üniversitesi), Ali Ulvi MEHMEDOĞLU (Marmara Üniversitesi), Tahsin ÖZCAN (Marmara Üniversitesi), Mehmet ÖZŞENEL (Marmara Üniversitesi), Devin STEWART (Emory University), Mustafa TAHRALI (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi), Richard C. TAYLOR (Marquette University), Fehullah TERKAN (Ankara Üniversitesi), Ahmet Hakkı TURABİ (Marmara Üniversitesi), Mehmet Safa YEPREM (Marmara Üniversitesi), Mahmut KELPETİN (Marmara Üniversitesi), Özgür KAVAK (Marmara Üniversitesi), Ali TULU (Marmara Üniversitesi), Mehmet BULGEN (Marmara Üniversitesi)

Makale Düzenleme • Editing Articles

Muhammed Usame ONUŞ (Marmara Üniversitesi)

İletişim Bilgileri • Contact Details

Adres • Address: Mahir İz Cad. No: 2 Bağlarbaşı 34662 Üsküdar İstanbul, TÜRKİYE

Tel • Phone: +90 (216) 777 47 00 (PBX) / **Faks • Fax:** +90 (216) 777 47 01

Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruiifd>

E-Posta: ilahiyat.dergi@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi Yayınevi • Marmara University Press

Adres • Address: Göztepe Kampüsü 34722 Kadıköy, İstanbul

Tel • Phone / Faks • Fax: +90 (0216) 348 43 79

E-Posta • E-Mail: yayinevi@marmara.edu.tr

Baskı • Printing Press: Seçil Ofset

Adres • Address: 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi 4. Cad. No:77 Bağcılar / İstanbul

Tel • Phone: +90 212 629 06 15

Sertifika No • Certificate No: 44903

MARMARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin hakemli uluslararası akademik yayınıdır. Altı ayda bir yayınlanır. Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler yazarlarına aittir; Yayın Kurulu tarafından benimsendiği anlamına gelmez. Yayın Kurulu, yazının özüne dokunmaksızın gerekli yazım ve cümle değişiklikleri yapma hakkını saklı tutar. Dergiden yapılan alıntılarda kaynak göstermek mecburidir. Dergi EBSCO, ULRICHSWEB Global Serials Directory Uluslararası İndeksi ve TRDizin tarafından taranmaktadır.

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEOLOGICAL AND ISLAMIC STUDIES (JIST) is a peer-reviewed international academic journal. It is published every six months. All the opinions written in the articles are under responsibilities of the authors and it does not mean that they are adopted by the board. The Editorial Board reserves the right to make necessary changes in spelling and sentence, without prejudice to the essence of summer. The published contents in the articles cannot be used without being cited. The journal is indexed by EBSCO, ULRICHSWEB Global Serials Directory International Index and TRDizin

İçindekiler / Contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

- Üslûbü'l-Kur'an'ın Hermenötiği: Zerkeşî'nin *el-Burhân*'ı Çerçevesinde Bir Yeniden İnşa Denemesi
The Hermeneutics of the Qur'anic Style: A Reconstruction Attempt within the Framework of al-Zarkashî's *al-Burhân* 1-27
Muhammed Coşkun
- Hicri Beşinci Asır Nişâbü'r'da Tefsir Otoriteleri ve Tefsire Katkıları: Sülemî, Sa'lebî, Kuşeyrî ve Vâhidî Özelinde bir Değerlendirme
Tafsir Authorities in Nishapur in the Fifth Century Hijri and Their Contributions to Tafsir: An Evaluation Specific to al-Sulamî, Tha'labî al-Qushayrî and al-Wahidî 28-54
Hikmet Koçyiğit
- An Analysis and Comparative Study of the Foundations of the Ashâb al-Kahf Narrative in the Qur'an and Christian Sources
Ashâb-ı Kehf Hikâyesinin Kur'an ve Hristiyan Kaynaklarındaki Temellerinin Analizi ve Karşılaştırılması 55-78
Hüseyin Halil
- Emşile Şerhleri Örneğinde Sarf Kitaplarında Konu Sıralamasını Belirleyen Prensipler
Principles Determining the Sequence of Topics in Arabic Morphology/Sarf Literature -Kitâb al-Amthilâ's Commentaries as Examples- 79-101
Ali Benli
- Bir Söz Estetiği Olarak Kur'an'ın Son Sözlere: Hüsni'l-Hâtime Sanatı Açısından Bir İnceleme
The Last Words of The Qur'an as an Aesthetics of Speech: An Analysis in Terms of The Art of Husn al-Khâtimah 102-125
Mehmet Zahid Çokyürür
- İslam Hukukunda Tartılarak İşlem Gören (Vezni) Mallarla İlgili Hükümlerin Analizi
Legal Provisions Related to Goods That Are Measured by Weight Units (*Wazni/Mawzûn* Goods) in Islamic Law 126-160
Hasan Hacak
- Harem-i Şerif'te *Te'addüd-i Cemâ'ât*: Uygulamanın Başlangıcı, Tarihi Gelişimi ve Konuyla İlgili Fıkhî Tartışmalar (Hicri 6-10. yy.)*
Multiple Congregational Prayers (*ta'addud al-jamâ'ât*) in the Harem-i Şerif of Mecca: The Beginning, Historical Development, and Juristic Debates Surrounding the Regulation (6th-10th Centuries A.H.) 161-192
İrfan İnce
- al-Âdâb al-Marđiyya*: Celebrating Shaykh-Veneration in 18th Century Moroccan Reforms*
el-Âdâbu'l-Marđiyye: XVIII. Yüzyıl Fas Reformları Karşısında Şeyhe Hürmetin Müdafaası 193-216
Zeyneb Nur Kızılkaya
- The Light Verse between Philosophy and Sufism: A Comparative Analysis of the Interpretations by İbn Sînâ and al-Ghazâlî
Felsefe ve Tasavvuf Arasında Nür Âyeti: İbn Sînâ ve el-Gazâlî'nin Tefsirlerinin Mukayeseli Bir Tahli 217-249
Hikmet Yaman

Decolonial Artificial Intelligence; Algorithmic Fairness in Alignment with Turkish and Islamic Values
Sömürge Durumundan Çıkarılan Yapay Zekâ; Türk ve İslâmî Değerlerle Uyumlu Algoritmik
Adillik.....250-279

Yusuf Fırıncı

Antik Çağdan Orta Çağa Yahudi Karşıtlığının Ortaklaşan Söylemi
The Common Discourse of Antisemitism from Ancient Times to the Middle Ages 280-310

Ömer Faruk Araz

Tanrı Hayaletsi Bir Etki Midir?: J. Derrida ve J. D. Caputo'dan Hareketle Bir Değerlendirme
Is "God" a Spectral Effect?: An Evaluation Based on J. Derrida and J. D. Caputo.....311-336

Sema Cevirici Atilla

Özür Dileme Stratejileri ve Dindarlık Üzerine Ampirik Bir Araştırma
An Empirical Study on Apologizing Strategies and Religiousness 337-373

Nihâl İşbilen

ARAŞTIRMA NOTU / RESEARCH NOTE

Eimme-i Hanefiyye'den Cevab Ne Vechiledir?: Şeyhülislâm Fetvalarında Tecrit ve Telhis
What is the Reply of the Great Hanafi Teachers?: Abstraction and Abridgement in Shayk al-Islâm
Fatwâs.....374-389

Muharrem Midilli